

PRIMORSKI DNEVNIK

Leto XXXIV. Št. 225 (10.137)

TRST, sobota, 23. septembra 1978

Postnina plačana v gotovini
Cena 200 lir

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni »Doberdob« v Goveu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni »Slovenija« pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zaslužni Evropi.

PO INTERVJUJU ZA SKRAJNO LEVIČARSKI DNEVNIK

Poseg Andreottija spretno utišal rastoče polemike med strankami

PSI zanika sodelovanje pri izkoriščanju Morovih pisem
Poudarjena pravica KPI, da čez nekaj let vstopi v vlado

RIM — »Dve muhi na en mah«. To je v bistvu smisel prebrisanje in mestoma celo zabavne osebnosti predsednika vlade Andreottija, ki je nenadoma stopil v ospredje političnega zanimanja. Kot je v njegovem stilu, se Andreotti ni pomisljal in je sprejel hudomušni poziv urednika skrajno levičarskega dnevnika »Quotidiano dei lavoratori« in pristal na intervju. Takoj pa je to izkoristil za prefinjen politični manevar, ki mu je v celoti tudi uspel.

O Andreottijevih izjavah se govori že dva dni, odkar so agencije objavile nekaj odlomkov v zvezi s širjenjem Morovih pisem in poskusi destabilizacije italijanskega političnega ravnotežja. Iz branja prvih odlomkov se je zdelo, da Andreotti naravnost in brez ovinkov krivi socialiste, da so poslali tisku Morova pisma in tako skušali zrušiti sicer labilna politična ravnotežja. To naj bi storil, po Caxijevem nasvetu, odvotnik Giuliano Vassalli, ki zastopa Morovo vdovo in otroke. V vrstah KD, kjer itak vlada razburjenje zaradi skorajšnjih volitev načelnika parlamentarne skupine in pripravi na spomladanski kongres, je prva verzija Andreottijevih izjav odmevala kot bomba.

»Kaj pa je to«, je glasno in jezo komentiral eden izmed demokrščanskih voditeljev v Montecitorio, »da je skrajna levica tiska in širi te izjave?« Andreotti je na to posebej odgovoril, da ne. Neuradni vodilniki so se krožili pre neuradnih interpretacij manevra. Berlin-ger je v Genovi udaril s pestjo po mizi. La Malfa napoveduje izhod iz vlade večine, sedaj Andreotti delno napada socialiste. Skratkar: Caxi je šel preko meje in glavne stranke vlade večine mislijo, da je napočil čas krize. Predhodnih volitev se pred spomladanskimi evropskimi volitvami. To bi Caxiju spodbudilo peruti, saj bi ne imel dovolj časa za vzlet, ki si ga pričakuje.

Toda ni bilo prav tako. Popoldne so agencije končno natisnile Andreottijev intervju v celoti. Dobroto (KD), ki je dopolnil bil jezen in živčen, se sedaj že smehljaj. Bral je Andreottijeve pomirjevalne besede politike KPI, predvsem pa ocene razumevanja. Sklepi, ki se niso bili objavili, zadevajo predvsem evropske volitve, glede katerih so se posamezne zahodnoevropske KP dogovorile ločeno.

S srečanja je bilo mogoče izvedeti, da se zaradi od socialistov, ki so povezani v pretežno zahodnoevropski internacionalni in skušajo usklajevati v enotno linijo svojo strategijo, komunisti tega ne bodo delali. Predvsem iz načelnega razloga, ker so mnenja, da je vsaka KP odgovorna predvsem lastnemu delavskemu razredu in torej neodvisna glede na druge komunistične partije. Skupna politika je torej lahko le plod sporazumevanja in stalne dialektike med samostojnimi partijami, nikakor pa je ni mogoče izdelati na neki vrhunski konferenci ali srečanju.

Od tod tudi preprosta ugotovitev, da se zahodnoevropske partije v marsičem strinjajo, vendar ne o vsem.

Skupna jim je, na primer, deklarirana težnja k sodelovanju in sporazumevanju z ostalimi zahodnoevropskimi naprednimi silami (socialisti, socialdemokrati) pri ustvarjanju »Združenje Evrope delovnih ljudi in ljudstev«. V tem geslu je torej tudi naravna težnja k premoščanju »Evrope multinacionalnih monopolov« in gospodarskega podrejanja.

Dogovarjanje in enotnost z ostalimi naprednimi silami naj bi, po mnenju deveterice komunističnih partij, imelo kot cilj predvsem premoščanje pereče gospodarske krize, ki tako ali drugače pesti večino zahodnoevropskih držav, predvsem pa sredozemskih. Poleg tega naj bi solidarnost naprednih sil pripomogla k reševanju velikega problema brezposelnosti.

Od tod torej mnenje, da bodo komunisti v posameznih državah in parlamentih, obenem pa tudi v evropskem parlamentu, zagovarjali ustrezno gospodarsko politiko.

V tem okviru se devet zahodnoevropskih KP strinja, da mora biti zahodna Evropa most gospodarskega in političnega sodelovanja med Zahodom in Vzhodom, med razvitim in nerazvitim svetom okraj Sredozemlja. Prvi tako se bodo komunisti v evropskem parlamentu in posameznih državah borili za napredke procesa pomirjevanja in mednarodnega sodelovanja, za trajno varnost v Evropi in svetu.

Kot je pojasnil tajnik belgijske KP Van Geyt pa so se zahodnoevropske partije v nekaterih zadevah tudi razhajale. Gre predvsem za oceno potrebnih etap in razsežnosti evropske integracije.

OB NAVZOČNOSTI PREDSTAVNIKOV OBEH VLAD

V Rimu kostnica padlim jugoslovanskim borcev

Padli partizani so s svojo smrtjo postavili trdne temelje za jugoslovansko-italijansko prijateljstvo

RIM — Včeraj zjutraj so na rimskem pokopališču svečano odprli kostnico posvečeno jugoslovanskim borcev, ki so umrli v Italiji med leti 1941 in 1945. Jugoslovanski vlada je zastopal Milan Vukasović, medtem ko je bil za italijansko stran navzoč podtajnik za obrambo Franco Mazzola. Predsednik vlade Andreotti se svečanosti ni mogel udeležiti, ker je bil prav takrat zaseden s sejo vlade. Svečanosti je prisostvoval tudi jugoslovanski generalni konzul v Trstu Ivan Renko.

V rimski kostnici (ki je iz belega marmorja in je delo jugoslovanskih arhitektov) so ostanki 25 jugoslovanskih borcev, ki so padli v Lacijski, na Ponzi, Pianosi in Elbi, posvečena pa je tudi vsem 6000 Jugoslovanom, ki so umrli v Italiji med zadnjo svetovno vojno.

Član zveznega izvršnega sveta Vukasović je v svojem govoru izpostavil, da so padli borec s svojo krvjo in svojim življenjem postavili trdne temelje za prijateljstvo jugoslovanskih in italijanskih narodov, da ter za njihovo trajno sodelovanje. Opozoril pa je, da se še vedno kažejo priznani iz preteklosti, ki povsod podpirajo nasilje, terorizem in diskriminacijo. Pri tem je Vukasović dejal, da zločini, ki so jih zagrešili med svetovno vojno, ne morejo in ne smejo zastareti. Izrazil je tudi željo Jugoslavije, da ohrani prijateljske stike in sodelovanje z vsemi državami, še zlasti s sosednimi. S tem v zvezi je omenil osimske sporazume, s katerimi se je zaključilo dolgotrajno obdobje v odnosih med obema državama, ko je bilo treba zabeležiti tudi nekatere zelo težke trenutke. S podpisom osimskih sporazumov so odnosi med obema državama pridobili na kakovosti.

Podtajnik za obrambo Mazzola pa je s svoje strani dejal, da so padli Jugoslovanci dali svoje življenje za ideal svobode in pravice, ki jih je vezal z italijanskimi partizani in z italijanskim ljudstvom sploh, ki se je borilo proti fašističnim diktatorji in njenim nasilnim zavzemom. Pred to kostnico, je dejal Mazzola, naj poudarimo, da se odnosi med Jugoslavijo in Italijo odlični, kar gre pripisati tudi nedavni ratifikaciji osimskih sporazumov, katerega cilj je uveljavitev

ZAKLJUČEK OBISKA PRI GOSPODARSKIH USTANOVAH V JUGOSLAVIJI

V Ljubljani srečanje med delegacijo SDGZ in predstavniki gospodarske zbornice SRS

Ljubljana — Odposlanstvo Slovenskega državnega gospodarskega združenja je včeraj dopoldne s srečanjem s predstavniki gospodarske zbornice SR Slovenije v Ljubljani zaključilo obisk gospodarskih ustanov v matični domovini. Kakor smo že poročali, je odposlanstvo SDGZ, ki ga je vodil predsednik dr. Vito Svetina, v šestih dneh obiskalo zvezno gospodarsko zbornico in zbornico Srbije v Beogradu, zbornico Vojvodine v Novem Sadu, zbornico Bosne in Hercegovine v Sarajevu, v četrti pa se zbornico Hrvatske v Zagrebu, kjer je odposlanstvo sprejel podpredsednik Rudolf Kurelić — prisoten pa je bil tudi predsednik reške zbornice Zvonko Pošćić. Včerajšnjega zaključnega srečanja v Ljubljani pa so se med drugimi udeležili predsednik gospodarske zbornice Andrej Verbič, sekretar republiškega komiteja za gospodarske odnose s tujino Aleksander Cerč, namestnik predsednika komiteja Dušan Beglec, predsednik odbora za koordinacijo obmejne gospodarskega sodelovanja Stane Rozman, namestnik republiškega sekretarja za mednarodno sodelovanje Tone Poljšak, predsednik odbora za cene pri GZS Janez Miklavc in sekretar sveta za ekonomske odnose v zapečatitvi in prekomorski državni Petar Delević (ef).

MEDTEM KO SE NADALJUJE VRH »FRONTE ZAVRAČANJA«

V Jordaniji so se nepričakovano sestali Arafat, Gedei in Husein

Brez otipljivih rezultatov Vanceov obisk v Saudski Arabiji - V ZDA objavili pisma Carterja, Sadata in Begina o nekaterih spornih vprašanjih

RIAD — Ameriški državni tajnik Vance, ki se mudi na Bliznjem vzhodu v okviru prizadevanj predsednika Carterja, da pridobi zmerne arabske režime v Jordaniji in Saudski Arabiji ter Siriji, ali jih vsaj prepriča, naj ne nasprotujejo preveč odkrito sporazumom iz Camp Davida, je včeraj odločil svoje potovanje v Damask, kjer bi se moral sestati s predsednikom Asadom. Kot je pojasnil glasnik ameriškega zunanjega ministrstva Hodding Carter, je za odločitev zaprosil sam Arafat, ki se te dni mudi na zasedanju arabskih držav »fronte zavračanja«. Na vsak način bo Vance počakal še danes, v primeru, da jim tudi za jutri ne uspe programirati srečanja, da bo vrnil v ZDA. Glede na govorov, ki jih je imel z jordanskim kraljem Huseinom in saudskim kraljem Kaledom, je Vance povedal, da se je njegova naloga v bistvu omejevala na podrobno razlago v nedeljo podpisanih sporazumov v Camp Davidu.

Izredno presenečenje je včeraj vzbudil sestanek libijskega predsednika Gedeija ter palestinskega voditelja Arafata z jordanskim kraljem, do katerega je nepričakovano prišlo v neki vojaški bazi severno od Amena. Od tragičnega septembra leta 1970, ko je Huseinov vojska zagrešila enega največjih pokolov nad palestinskimi ljudstvom, je prvič, da Arafat prekoračil jordansko mejo. Po srečanju je Husein izjavil, da njegova država ni spremenila svojega odklonilnega stališča do sporazumov v Camp Davidu in da je bilo srečanje »konstruktivno«.

Medtem se v Damasku nadaljuje zasedanje držav »fronte zavračanja«, na katerem naj bi se že spoznavali, kot je izjavil sirski zunanji minister Halim Kaddam, o »vseh najvažnejših točkah« in sedaj proučujejo skupni zaključni dokument. Opozvalci domnevajo, da vrh skuša pridobiti podporo Iraka in Jordanije, da bi ju priključili »vzhodni fronti« proti Izraelu. Okrepitev te fronte je nujno potrebna zaradi izgube Egipta.

Medtem ko se v južnem Libanonu tudi včeraj nadaljevalo silovito topovsko obstreljevanje med palestinskimi gverilci in kristjanskimi desničarskimi četami, so v zasedni Cisjordaniji izraelci vojski kar štirikrat poslegli proti judovskim veriskim fanatikom, ki po »biblijskem pravu« smatrajo Cisjordanijo kot neoddeljen del Izraela. Potem ko so jih že odgnali iz Haware, kjer so skušali ustanoviti novo naselbino, so včeraj spet z zideli neki grški nedaleč od Hebrona. Vendar je tel-avivska vojska odločno posegla in jih razgnala.

V tridesetletni zgodovini judovske države ne pomnijo takega sprejema, kot ga je včeraj doživel ministrski predsednik Begin ob svojem povratku iz Amerike. Na tisoče ljudi je ga pozdravilo na letališču in pozneje v Jeruzalemu. Slovensko vojske je le nekoliko zasenčil protest manjše skupine verskih nacionalističnih skrajnežev, ki Begina napadajo zaradi njegove obveze, da »zaznamo« nadaljnje naseljevanje na arabskih zasedenih ozemljih. Na letališču je izraelskega ministrskega predsednika pozdravil tudi italijanski zunanji minister Arnaldo Forlani, ki je včeraj zaključil svoj obisk v Tel Avivu, kjer se je pogovarjal s svojim kolegom Dajanom, s predsednikom države Navonom in voditeljem laburistične opozicije Peseom. Med svojim srečanjem s časnikarji je Forlani razdal drugo po-

V SVOJEM VČERAŠNJEM GOVORU V BAKUJU

Brežnjev o razvoju odnosov med Vzhodom in Zahodom

Sovjetski voditelj ostro obsodil sporazume iz Camp Davida

MOSKVA — V govoru, ki ga je včeraj imel v Bakiju, glavnem mestu Azerbejdžana in važnem petrolejskem središču, se je enaindesletni voditelj sovjetske države in par-tijski voditelj Leonid Brežnjev dotaknil tudi številnih mednarodnih vprašanj. Preseneča pa dejstvo, da sploh ni omenil odnosov s Kitajsko. Brežnjev, čigar govor je prenašala tudi televizija, je bil izredno kratek: kot po navadi je besede izgovarjal s precejšnjo težavo, vendar opazovalci poudarjajo, da je bil zelo dobro razpoložen. Glede odnosov z Ameriko je poudaril, da se ZDA zatekajo k neiskrenim pretvaram, da bi zaustavile razvoj odnosov med državama: po njegovi mnenju naj bi nekateri krogi v Ameriki namerno izvajali »sovjetsko zvezo«, da bi povečali napetost.

Kar zadeva odnose med blokoma, naj bi se Zahod vdajal enoplošno in nevarnim računom, da bi dosegel vojaško premoč nasproti socialističnim državam. To naj bi bil tudi glavni vzrok za težave pri pogajanjih SALT o omejevanju strateškega orožja: »Vendar si strani nista tako daleč vsakebi in do dobro voljo in razumom bi te razlike lahko premostili«.

O dogovoru v Camp Davidu, je Brežnjev dejal, da predstavlja v bistvu »proti-arabski izraelsko-egip-tovski sporazum« z aktivnim sodelovanjem Združenih držav. Obsodil je predsednika Sadata in ponovil znana stališča, na katerih bi moral slediti celovit načrt za reševanje bližnjevzhodne krize: izraelski u-vračanje z zasedenih arabskih ozemelj, ustanovitev samostojne palestinske države in zagotovitev varnosti za vse države na tem območju. Sploh pa ni omenil ženevske konference, ki jo je doslej Moskva imela za edini sedež za obravnavo teh vprašanj.

Sovjetski voditelj je nadalje obsodil »velik hrup«, ki ga je na Zahodu dvignilo vprašanje disidentov in to početje označil kot vmešavanje v notranje zadeve svoje države in se tem »grobo kršitev hvojskih sporazumov«. Zavrnil je tudi obtožbe, da je Moskva kakorkoli vpletena v nedavni državni udar v Afganistanu.

Brežnjev se je med drugim zadržal tudi ob gospodarskih vprašanjih, se zlasti kmetijstvu, ki povzroča velike preglavice sovjetskemu volitju. Naglasil je potrebo po bolj učinkovitem upravljanju, ki naj bi zagotovilo večjo produktivnost dela ter razlikost in kvaliteto izdelkov. (tb)

RIM — Predsednik KD Flaminio Piccoli je sklical sejo vsedravnega sveta »tanke« v dnevi od 6. do 8. oktobra. Na dnevnem redu je predvsem sklicanje rednega kongresa stranke.

DUNAJ — Včeraj se je na Dunaju zaključilo zasedanje mednarodne jedrske agencije, na kateri so razdelili predvsem vprašanje proizvodnje električne energije z jedrskimi elektrarnami.

KOMUNISTI BODO ŠLI NA EVROPSKE VOLITVE LOČENO IN SAMOSTOJNO

Poudarjena skupna težnja po povezovanju z naprednimi silami

BRUSELJ — S kratkim uradnim sporočilom se je zaključil drugi »vrh« devetih zahodnoevropskih komunističnih partij. Prvo podobno srečanje je bilo v Luksemburgu. Tokrat je glavna tema srečanja bila evropsko združenje in v tem okviru junjske volitve v evropski parlament.

Iz dobro informiranih krogov je bilo mogoče izvedeti, da so se za nekakšno skupno platformo v evropskem parlamentu izrekle KP držav, ki so že dale časa v EGS, medtem ko so predstavniki KP Velike Britanije, Irske in Danske po-jasili, da niso pripravljeni na oblikovanje skupnih platform.

Ravno zato bodo komunistične partije zahodnoevropskih držav šle na junjske volitve evropskega parlamenta z ločenimi listami in programi in bodo tudi v parlamentu nastopale samostojno, čeprav je na sejo usklajevale akcije svojih predstavnikov. (st.s.)

Izraelska vojska na levem bregu Jordana

V ČIGAVEM INTERESU?

Med običajno četrtkovno tiskovno konferenco v zveznem sekretariatu za zunanje zadeve SFRJ, se je zadnje vprašanje, naslovljeno na uradnega predstavnika za tisk, Mirka Kalezica, glasilo: »Kako ocenjujete izvolitev tržaškega župana Cecovinija glede na to, da je bila Lista za Trst, ki jo je zastopal v predvolilnih bojih, napredna prav na razbijanju osimskih sporazumov, ki po-menjajo osnovno jugoslovansko-italijansko sodelovanje?«

Kalezicev odgovor se je glasil: »Izvolitev tržaškega župana je italijanska notranja zadeva in stvar njihovega političnega sistema. Znano je, da so dobili osimski sporazumi, ki jih izvajamo, enotno podporo vseh italijanskih demokratičnih sil, ter da sta obe strani pripravili določila tega sporazuma v celoti izvajati.«

Kalezicev odgovor je skrajno korekten s stališča uradnega predstavnika, a tudi jasen v svojem političnem pomenu. Izvolitev nekoga župana v Italiji, konkretno tržaškega, je njena notranja stvar, medtem ko so osimski sporazumi mednarodni akt dveh sosednjih držav, ki sta jih obe državi podpis-niki pripravili v celoti izvajati in uživajo podporo vseh italijanskih demokratičnih sil. Če se tržaški župan izraz protiosimskih sil, pomeni, da ne spada med demokratične sile in da tudi ni na liniji pripravljenosti te sporazume v celoti izvajati. Postavlja se torej izven realnosti in je zato tudi notranja stvar Italije, v konkretnem primeru Trsta, da spravi zadevo v skladu z realnostjo in interesi Italije in demokratičnih sil.

Tako razumemo Kalezicev odgovor mi in tako ga bo talmačevali vsakdo, ki vsaj malo razume diplomatski jezik. Predvidevamo, da ga tako razumeli tudi pri tržaškem italijanskem dnevniku, da pa so mu namenoma dali povsem drugačno razlago, ki seveda nima nobene zveze z logiko, pač pa skuša bralca prepričati o tem, da uradni krogi v Beogradu drugače sprejemajo položaj, ki je nastal po volitvah v Trstu, kot ga sprejemajo v Sloveniji in Hrvaški. Zato so Kalezicev odgovor notirali (v tudi tega ne povedo, da je šlo za tiskovno konferenco) posiljeno pripisali nekakšnemu »uradnemu korigiranju besed«, ki sta jih v preteklih dneh izrekla predsednik izvršnega sveta SR Slovenije dr. Vratuša v Komnu in predsednik skupščine SR Hrvaške Jure Bilic, ko sta jasno opozorila na nevarnost vojnega uspeha reakcionarnih sil v Trstu in njihovega protiosimskega rovarjanja, to je rovarjenja proti dobrih odnosom med Italijo in Jugoslavijo.

Da je tak tendenciozen poskus prikazovanja stvari povsem iz- trle izvit, je jasno za vsakogar, postavljajo pa se vprašanja: kakšen in čigave interes zasleduje ta- šek poceni špekuliranje? Prepriča- ni smo, da to ni interes velike večine tržaškega prebivalstva in njegovih demokratičnih sil in ni- ti interes pospešenega izpajanja o- simskih sporazumov.

29. avgust 1970

OSKRUNJEN
4-IV-1956
28-IV-1970
8-II-1959

Teden dni je manjkalo do ve-
ličastne proslave ob 40-letnici
ustrestitve bazijskih žrtev. V
nočnih urah, kot tatovi, so se
fašisti ponovno, že drugič, v
istem letu, priključili na bazi-
sko gmagino in z delom oskr-
nili spomenik. Razbili so tudi
kamnito vazo za cvetje pred na-
pisom, ki je opozarjal na nji-
hove dosedanje poudige.

